

Knihy: Jindřich Novotný st. - 1873 - počátky služby 4.

Počátky kazatelské a misijní činnosti Jindřicha Novotného st. mají kořeny ve *Svobodné reformované církvi české* na podzim roku 1873, kdy se vrátil ze studijního pobytu v misijní instituci St. Chrischona v Basileji (1870–73). Kazatel Svobodné reformované církve popisuje ze svého pohledu ve své knize peripetie počátků služby Jindřicha Novotného st. i události a možné důvody jeho odchodu k baptistické misijní práci.

Další čtení na pokračování knihy Nástin dějin svobodných církví křesťanských zvláště pak Svobodné reformované církve české od Aloise Adlofa z roku 1905.

Knihy

Jindřich Novotný st. - 1873 - počátky služby 4.

rican Board chtěl také pracovat v Itálii. Poslal tam misionáře ze sandwišských ostrovů MUDr. Luthera Gulicka. Po několikaměsíčním pobytu v Itálii uznal Gulick za dobré společnosti navrhnout, aby práce v Itálii nezačínala ponechajíc pole Valdenským a Metodistům. Na své cestě do Ameriky stávoval se Gulick v Praze 1875., kde byl přítomen konferenci výroční misionářů. Už tenkrát navrhoval Adams, aby tento muž byl poslán do Prahy jemu ku pomoci, ale Gulick přijal postavení jednatele biblické americké společnosti pro Čínu a Japonsko, a tak povolání do Čech nepřijal. Když však čím dále tím patrnější bylo, že práce v Čechách je důležitější než v Štýrsku, na žádost Adamsovu přeložen byl Clark do Prahy, kam se 15. října 1878. přestěhovali. Adams přejal práci evangelizační, Clark práci knihkupeckou a kolportérskou

IX.

Rozmach práce nezůstal ovšem bez účinku na mysle nepřátel evanjelia. V Praze snažil se Košut nalévatí oleje do ohně konsistoře a na venkově to byl kolodějský farář Polánecký, který česko-brodské hejtmanství štvál, a v »Čechu« paličský článek uveřejnil směsuje a zaměňuje mladou práci s Irvingiány

a vybízel důrazně světské rámě k zakročení. Návštěva Hodkova u něho rozlítla jej tou měrou, že hněv jeho neznal mezí, když nemohl odolati důvodům Písma. Štval v kázáních a žaloval v Brodě, a když česko-brodské hejtmanství nebylo dost kvapné k násilí, udával výše, až došel s hůry pokyn, aby hejtmanství nebezpečné to hnutí snažilo se potlačit. Tak hned 6. ledna 1878. začalo hejtmanství česko-brodské se svým pronásledováním a udalo tak ton ke všem ostatním po Čechách, a vyzkusilo během let neúnavně všecko, co by potlačilo hnutí v těch krajích a vykládalo zákon, jak jen mohlo, v náš neprospěch. S tímto hejtmanstvím byli jsme nuceni vésti spory až u nejvyšších instancí pro věci zákona samozřejmé, když se i vyšší úřadové ochotně postavili na stanovisko česko-brodské. Byla 6. ledna neděle, a u Holečků byla pobožnost. Dva četníci vnikli v plné zbroji s radním Krejčíkem do bytu a jménem zákona rozehnali shromáždění malé, v němž kromě rodiny bylo 5 cizích osob. Dne 20. ledna 1878. přišli četníci s jedním radním opět, a Pospíšilovi doručen hejtmanský zákaz pobožností. Vyhnali děti i přátely, jichž jména zapsali. 25. ledna byl výslech v Brodě. Hejtmán hrozil, že neupustí li od svých soukromých shromáždění, četníci jim na vlastní jich útraty do vsi budou poslání,

děti odňaty a dány na vychování jinam. Ale bratří povolit nemohli. Rekurs podaný (při čemž Šubert vždy ochotným býval rádcem) byl zamítnut. Místodržitelství 11. bř. 1878. přísně zakázalo se scházet k pobožnostem předstírajíc, že bratří jsouce prý bez vyznání v zákoně chránění nejsou. Tak jeden a půl roku žili v strachu a napjetí a scházeli se nevědouce, nepřekvapili jich někde číhající četníci. Jednou na otázku, proč četníci rozhánějí shromáždění, odpověděl jeden z nich: »Kdy byste hráli karty, tak vás zde můžeme nechat, ale že se modlíte, musíme vás rozehnat.« Když shromáždění nepřestávala, hejtmanství hrozilo pokutami a vězením. Když pak v říjnu dítko Hodkovo přes odpor farářův na sluštickém hřbitově v slušném místě za četnické asistence pochováno bylo, dalo se to s velkým pohnutím lidu, který poštván působením farářovým kamenovati chtěl průvod. Komisař pak řekl Hodkovi: »Pane Hodek, dejte si pozor, že vás to za půl roku omrzí. Budeme vás tak trestat, že se vám i krávy prodají a tak daleko to přijde, že se vám i vaše hospodářství prodá.« Úřadové měli k tomu všemu vůli, ale bratří tím úsilovněji lnuli k poznané pravdě, vzpomínajíce, že i naši otcové trpěli pro pravdu a že tedy nelze jinak než jíti cestou za Ježíšem i utrpením i pohaněním. Když se

v domě Novotný na vyzvání Hodkovo modliti začal, četník Franta ho přerušil hrubě podotýkaje, že modlitbou rozumí se toliko Otčenáš a Zdrávas. Šubert přítomný pravil: »Budeme si pamatovat, že byla přerušena modlitba.«

Tak pronásledování pokračovalo. Jednou do konce četník Franta potkal Hodka: »Kam jdete, p. Hodek?« »To víte, že do Stupic.« »Ve jménu zákona vyzývám vás, abyste se vrátil.« Dne 5. pros. 1878. narodil se Hodkovům chlapec. V neděli 8. pros. seděli u stolu s čeledínem a zpívali. Četník Franta v plné zbroji vešel, vytrhl Hodkovi zpěvník a mrštil jím o stůl. Hodek táže se: »Kdo vás sem posílá?« Četník vzkřikl: »Co vám do toho?« Hodek dí: »Půjdu k starostovi optat se, máte-li právo tak jednat. A přijdete-li ještě jednou tak nezákonně do bytu, vyhodím vás.« Četník rozlítiv se nasadil bajonet na prsa Hodkova a vzpamatoval se teprv, když ho čeledín upozornil, že nemá práva zbraně užití. Odešel vyhrožuje, že bude-li se trochu jen brániti, že ho probodne. Tak nešetřeno ani nemocných žen. I k Holečkovům vrazil četník do bytu a vyhnal i bábu, která přišla koupat narozené dítě. Proti jednání Frantově nebylo odvolání, ale Hodkovi usoudilo hejtmanství pokutu 5 zl.

Už hned po vyřízení rekursu 11. března,

kde vytknuto bylo, že bratřím »jsoucím bez vyznání« stát neposkytuje ochrany, uznáno za nejlepší označit se jménem nějakým. Na radu Šubertovu přijato jméno »staroevanjeličů«. Ale nic to neprospělo. 21. kv. 1878. byly uloženy bratřím peněžní pokuty. Místodržitelství nedalo místa odvolání právíc, že vyznání staroevanjelické je státem nedovolené. A když neustali shromažďovat se, 22. října četníci nejen že shromáždění opět rozehnali, ale Josefa Procházku, Barboru Chadimovou a Hodka do Říčán k soudu vedli, Hodka po výsledku propustili, ostatní dva 6 dní věznili. 29. listop. pak okresní soud odsoudil Hodka a Pospíšila k 5 zl. pokuty, Jos. Procházku a B. Chadimovou na 24 hod. do vězení.

A přec i v těch časích dílo Páně rostlo a zapustilo kořeny i v Přisimasích.

V týž rok i v Táboře městská rada na návod kněží vypověděla z města Karla Motla, ale nedošlo k tomu, poněvadž vyšší instance to zrušily.

Tak r. 1878. byl rok pokusu náboženskou svobodu zákony zaručenou omezit a zrušit, jmenovitě svobodu »provozovat náboženství v domě« dle § 16 státních základních zákonů. Jednou nedovolovali úředové, že nepatří k žádné církvi, podruhé, že k neuznané, z níž pak hravě udělána ne-

dovolená. Pokuty se množily, a rekursy zůstávaly u ministerstva nevyřízené, a útisk nepovoloval, ač už 8. pros. 1872. odvolání se ze zákazu shromáždění v bratrské církvi v Potštýně od ministerstva příznivě vyřízeno bylo takto: „Jelikož však z líčení stížnost vedoucího (kaz. E. Schmidta) vysvítá, že nezamýšlí pořádati žádná jiný ráz mající shromáždění než taková, která se obmezují na kruh obzvláště od něho pozvaných hostí, a účel domácích pobožností nepřesahují, budiž mu oznámeno, že se mu při této podmínce a bedlivém šetření tohoto omezení příště takové provozování náboženství nezabraňuje.“

Roku 1874. odstěhovali se tedy Schaufflerovi do Brna. Ihned také začali shromáždění. Zpráva podaná v jednom anglickém listě upozornila na činnost Schaufflerovu kruhy klerikální, kteří opět zasadili se o to, aby světské rámě jí si všímlo. K tomu se brzo naskytla příležitost. Paní Schaufflerová nedomyšlíc se následků jednoho dne rozdala několik set traktátů mezi děti. Byli předvoláni na policii. Úředník přečetl jim ovšem překroucenou zprávu z onoho časopisu a Schaufflerovým diktoval pokutu 40 zl. za nedovolené rozšiřování tiskopisů. Ale při tom nezůstalo. Shromáždění bylo mu všelike zakázáno, tak že ani s nikým čísti nesměl

a kvetoucí nedělní škola potlačena. To se stalo 1875. Dva roky trval tento stav, až konečně 1877. ministerstvo dalo jeho odvolání místo v ten smysl, že se mu provozování náboženství s rodinou a s hostmi zvláště pozvanými v jeho bytu nebo v jiných od něho najatých místnostech nezabráňuje, dokud tohoto omezení šetřiti bude. Avšak, když mu tento výměr doručen byl, čtla se tam poznámka, že schůzí těch účastníků se nemají děti školou povinné a k některé církvi uznané náležející — poznámka ovšem nezákonná.

V Brně tedy, kam také Freytag ku pomoci byl jako evanjelista povolán, měli už jakous svobodu vybojovánu, když ve Stupicích a okolí persekuce krutě řádila, a než v Praze úřadové policejní k potlačení shromáždění přikročili.

Ale přikročili také. O hodu lásky 1. listopadu 1878. vyprávěli stupičtí své těžkosti před shromážděním čítajícím 125 lidí. Ale už 4. bř. 1879. dostala policie rozkaz od místodržitelství, aby shromážděním v Bartolomějské ul. a všude zabránila Každý týden oznamována byla shromáždění u policie. Na své oznámení obdrželi Adams a Horký zamítavou odpověď. Dle výnosu c. k. místodržitelství ze dne 4. bř. t. r. prý se má provozování náboženství v domě jen na ro-

dinu a její příslušníky omeziti, to se přestupuje zvaním hostí a mimo to bibl. přednášky s modlitbami a zpěvem mají ráz veřejné bohoslužby, a proto odbývání jich se nedovoluje. Adams, Novotný i Novák předvoláni na policii a zakázáno jim zvát k svým rodinným pobožnostem hosty. Rovněž i Horákému. Adamsovi a Novákovi dokonce zakázáno účastenství v takovém shromáždění kterékoli v Rakousku neuznané církve. Tak se domnívali úřadové, že hnutí nové evangelia v Čechách potlačí. A aby pronásledování bylo všeobecné, přikročeno i k zákazům a pokutám kazatele a členů svobodné evangelické církve ve Východních Čechách. Začalo tam pronásledování srpnem 1879. a jmenovitě novoměstské hejtmanství vykonávalo pokyn s hůry s celou přísností. 67 osob z 25 vesnic okresu novoměstského a královéhradeckého pokutováno bylo ne méně než 1170 zl. pro navštěvování shromáždění, jakož i pro křest dítek. Kazateli samému uloženy pokuty 210 zl., a jemu přísně zakázáno i křtít, a církev svobodná přes svobodomyslné zákony let 1867. a 1868. posuzována jako sekta zakázaná dle zastaralého nařízení ze dne 30. z. 1857. Ba baron Malovec, hejtman hradecký, odepřel přijati na vědomí narození dítěte rodičů svobodné ev. církve a poručil jim, aby dítě své dali při-

jati do lůna církve katolické do 8 dnů. A tak zdálo se, že má být učiněno vše, aby dílo Páně bylo zastaveno. Mnozí také lidé zalekli se pochůzek a šikanování úřadů a lekali se pokut, které stihli srdnatější a o pravdovější lidi. U jiných pak nerozhodných vzbuzena touha jíti s těmi, kteří trpěti musí pro evanjelium. V Praze policie se chovala mnohem humaněji než na venkově a mlčky trpěla shromáždění malá, ne tak nápadná. Dop. v neděli bývala shromáždění v Ječné ulici u Clarků až do odjezdu jich 9. čc. 1879. na návštěvu do Ameriky. Býval v nich občas i Adams, ale sedal ve vedlejším pokoji. Ve čtvrtek tu bývala německá hodina biblická. Po tom až do listopadu bývalo shromáždění v malém bytě Burdově v Karlíně, když se pak Clark vrátil, bývalo shromáždění u něho v Jungm. tř. č. 528. na Vinohradech. Ve středu bývalo shromáždění též u Burdů, v neděli pak večer u Rýmonů na Zderaze, kde se posluchači tísnili v ouzoučkém bytě v počtu dosti hojném.

V ten rok přišel Alois Adlof do Prahy pokračovat ve svých studiích. Bydlil od 15. dubna v Bartolomějské ulici vedle sálu. Tam v květnu sešel se s ním Bůh jako s Jákobem ve Fanuel a ujistil ho, že pro Ježíše Krista jsou i jemu hříchy odpuštěny. Ihned jal se působit mezi mladíky,

Pokračování příště

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Česká republika](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj baptistických sborů](#)